

**МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРОДОВОЛЬСТВА
УКРАЇНИ**

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ

**МИРОНІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ ПШЕНИЦІ ІМЕНІ В. М. РЕМЕСЛА
НААН УКРАЇНИ
(Рада молодих учених)**

**СЕЛЕКЦІЯ, ГЕНЕТИКА ТА ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР**

Матеріали
ХІІ Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених і спеціалістів
(19 квітня 2024 р., с. Центральне)

**Присвячена 60-річчю реєстрації сорту-шедеву пшениці м'якої озимої
Миронівська 808**

с. Центральне – 2024

**МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРОДОВОЛЬСТВА
УКРАЇНИ**

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ

**МИРОНІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ ПШЕНИЦІ ІМЕНІ В. М. РЕМЕСЛА
НААН УКРАЇНИ
(Рада молодих учених)**

**СЕЛЕКЦІЯ, ГЕНЕТИКА ТА ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР**

Матеріали
ХІІ Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених і спеціалістів
(19 квітня 2024 р., с. Центральне)

**Присвячена 60-річчю реєстрації сорту-шедеву пшениці м'якої озимої
Миронівська 808**

с. Центральне – 2024

УДК 633.631.52

Селекція, генетика та технології вирощування сільськогосподарських культур: матеріали XII Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених і спеціалістів (с. Центральне, 19 квітня 2024 р.) / НААН, МІП ім. В. М. Ремесла, М-во аграр. політики та прод. України. Електронний ресурс: <http://mip.com.ua/page/969-khii-mizhnarodna-naukovo-praktychna-konferentsiia-molodykh-vchenykh-i-spetsialistiv-selektsiia-henetyka-i-tekhnologii-vyroshchuvannia-silskohospodarskykh-kultur-2024>, 2024. 200 с.

ISBN 978-617-8171-62-9

У збірнику опубліковано матеріали доповідей учасників XII Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених і спеціалістів «Селекція, генетика та технології вирощування сільськогосподарських культур». Висвітлено теоретичні та практичні питання, пов'язані із сучасними проблемами селекції та насінництва, генетики й фізіології рослин, захисту рослин, землеробства та біотехнології рослин.

Збірник розрахований на наукових працівників, викладачів, аспірантів та студентів ВНЗ аграрного профілю, спеціалістів сільського господарства тощо.

ISBN 978-617-8171-62-9

УДК 633.631.52

Ministry of Agrarian Policy and Food of Ukraine

The National Academy of Agrarian Sciences of Ukraine

The V.M. Remeslo Myronivka Institute of Wheat NAAS of Ukraine
(Young Scientists Council)

**BREEDING, GENETICS AND GROWING TECHNOLOGY FOR
AGRICULTURAL CROPS**

Book of proceedings

XII International applied science conference of young scientists and experts
(April 19, 2024, Tsentralne village, Kyiv region, Ukraine)

**Dedicated to the 60th anniversary of the registration of the masterpiece variety of
bread winter wheat Myronivska 808**

Tsentralne village - 2024

UDC 633.631.52

Breeding, genetics and growing technology for agricultural crops: Book of proceedings XII International applied science conference of young scientists and experts (April 19, 2024, Tsentralne village, Kyiv region, Ukraine) / NAAS, the V.M. Remeslo Myronivka Institute of Wheat, MINAGOPOLICY. URL: <http://mip.com.ua/page/969-khii-mizhnarodna-naukovo-praktychna-konferentsiia-molodykh-vchenykh-i-spetsialistiv-selektsiia-henetyka-i-tekhnologii-vyroshchuvannia-silskohospodarskykh-kultur-2024>, 2024. 200 p.

ISBN 978-617-8171-62-9

The book of proceeding contains materials of the reports of the participants of the XII International applied science conference of young scientists and experts "Breeding, genetics and growing technology for agricultural crops". The theoretical and practical issues which are related to current problems of breeding and seed production, plant genetics and physiology, plant protection, agriculture and biotechnology of plants are presented.

The book of proceeding is intended for researchers, teachers, postgraduates and students of agricultural institutions, agricultural specialists, etc.

ISBN 978-617-8171-62-9

UDC 633.631.52

Погребиська Н. С., Свистунова І. В. УРОЖАЙНІСТЬ ЯРИХ БОБОВО-ЗЛАКОВИХ ТРАВСУМШЕЙ НА ЗЕЛЕНИЙ КОРМ ЗАЛЕЖНО ВІД ЕЛЕМЕНТІВ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ	132
Позняк О. В., Тризуб З. А., Чабан Л. В., Кондратенко С. І. ЗБАГАЧЕННЯ ГЕНОФОНДУ <i>CYPERUS ESCULENTUS</i> L.	133
Позняк О. В., Тризуб З. А., Чабан Л. В., Кондратенко С. І. НОВИЙ СОРТ АНІСУ ЗВИЧАЙНОГО ОВОЧЕВОГО НАПРЯМУ ВИКОРИСТАННЯ	134
Позняк О. В., Тризуб З. А., Чабан Л. В., Кондратенко С. І. СЕЛЕКЦІЯ ДЕЛКАТЕСНИХ ІНУЛІНОВІСНИХ ОВОЧЕВИХ РОСЛИН НА ДОСЛІДНІЙ СТАНЦІЇ «МАЯК» ІОБ НААН	136
Поліщук Т. П., Кузьменко Є. А. ГЕНЕТИЧНІ ДЖЕРЕЛА ЦІННИХ ОЗНАК ДЛЯ СЕЛЕКЦІЇ ЯЧМЕНЮ ЯРОГО В УМОВАХ ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ	137
Правдзіва І. В., Василенко Н. В., Хорошко Н. М. ВПЛИВ ГІДРОТЕРМІЧНИХ УМОВ РОКУ НА ФОРМУВАННЯ ПОКАЗНИКІВ ЯКОСТІ ЗЕРНА ПШЕНИЦІ М'ЯКОЇ ОЗИМОЇ	138
Правдзіва І. В., Хорошко Н. М., Василенко Н. В. ОЦІНКА ГЕНОТИПІВ <i>TRITICUM AESTIVUM</i> L. ЗА ПОКАЗНИКАМИ ЯКОСТІ БОРОШНА	139
Придатко В. В., Ковалишина Г. М. АДАПТИВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ СОРТІВ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ ВІТЧИЗНЯНОЇ ТА ІНОЗЕМНОЇ СЕЛЕКЦІЇ	140
Прудніков В. В., Ковалишина Г. М. ХАРАКТЕРИСТИКА ГІБРИДІВ КУКУРУДЗИ ФРАНЦУЗЬКОЇ СЕЛЕКЦІЇ В УМОВАХ УКРАЇНИ	141
Птуха Н. І., Позняк О. В., Сергієнко О. В. НОВІ ЛІНІЇ ОГІРКА ПОСІВНОГО	142
Пузняк О. М., Дуць І. З., Куць Р. О. ФОРМУВАННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ АГРОЦЕНОЗІВ СОРТІВ ТА ГІБРИДІВ СОНЯШНИКУ ЗАЛЕЖНО ВІД СТРОКІВ СІВБИ У ЗАХІДНОМУ ПОЛІССІ	143
Рибальченко А. М. ОСОБЛИВОСТІ ВИРОЩУВАННЯ КВАСОЛІ ЗВИЧАЙНОЇ	144
Рожко В. М. РОДЮЧІСТЬ ҐРУНТУ ТА УРОЖАЙНІСТЬ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ ЗА РІЗНИХ СИСТЕМ ЗЕМЛЕРОБСТВА	146
Розворська О. П. ЧИННИКИ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА ЯКІСТЬ ТА БЕЗПЕЧНІСТЬ ЗЕРНА ПШЕНИЦІ	147
Рябовол Л. О., Рябовол Я. С., Фесько М. В., Царук А. Б. ЕМБРІОКУЛЬТУРА В СЕЛЕКЦІЇ ПШЕНИЦІ М'ЯКОЇ ОЗИМОЇ	149
Сабадин В. Я., Дубовик Н. С., Сабадин Є. Г. ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ ГЕНОТИПІВ ПШЕНИЦІ М'ЯКОЇ ОЗИМОЇ ЗА ОЗНАКОЮ СТІЙКОСТІ ДО ХВОРОБ ЗАЛЕЖНО ВІД ПРОЯВУ ЦІННИХ ГОСПОДАРСЬКИХ ОЗНАК	150
Самець Н. П. ВПЛИВ ПОГОДНИХ УМОВ ТА СТРОКІВ СІВБИ НА ФОРМУВАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ СТРУКТУРИ ВРОЖАЮ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ У ЗАХІДНОМУ ЛІСОСТЕПУ	151
Самойлик М. О., Лозінський М. В., Юрченко А. І., Устинова Г. Л., Філіцька О. О. ВАРІАБЕЛЬНІСТЬ ДОВЖИНИ КОЛОСА СОРТІВ ПШЕНИЦІ (<i>TRITICUM AESTIVUM</i> L.) ОЗИМОЇ ЗАХІДНОЄВРОПЕЙСЬКОГО ЕКОТИПУ	152
Сивогорлий О. С., Ткаленко Г. М. СИСНІ ШКІДНИКИ ТОМАТІВ У ЗАКРИТОМУ ҐРУНТІ: МОНІТОРИНГ І КОНТРОЛЬ ЇХ ЧИСЕЛЬНОСТІ	154
Сидорова І. М., Куманська Ю. О., Сабадин В. Я., Дубовик Н. С. ВПЛИВ СОРТУ НА ПРОДУКТИВНІСТЬ КАПУСТИ БРЮССЕЛЬСЬКОЇ	155
Сич З. Д., Кубрак С. М. ВПЛИВ ПОГОДНИХ УМОВ НА ЯКІСТЬ ВРОЖАЮ ЧАСНИКУ ОЗИМОГО В ПРАВОБЕРЕЖНОМУ ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ	156

зимовий період, а також посушливих явищ у період посів–сходи. При висіванні у найбільш пізній строк – 25 жовтня – щільність знижувалась ще більше – до 441 шт./м², зниження цього показника при пізній сівбі відбувалось за рахунок відсутності осіннього кушення та скорочення весняного.

Наступний показник – кількість зерен у колосі. Цей елемент структури врожаю значною мірою визначається кількістю колосків у колосі, а також погодними умовами під час цвітіння.

Строки сівби істотно впливають на кількість зерен у колосі. Цей показник у середньому за роки змінювався з 36,5 шт. при сівбі у найбільш ранній строк 5 вересня до 40,4 шт. при висіванні 15 жовтня. Різниця досягала 3,9 шт., або 10,7 %.

Третій структурний показник – маса 1000 зерен змінювався найменше. В середньому за роки досліджень найвищого значення – 41,8 г маса досягала при сівбі 25 вересня. Практично таке саме значення – 41,7 г відмічено при висіванні 5 жовтня. За інших строків маса дещо знижувалась і найменше значення – 40,6 г було зафіксовано при сівбі у найбільш ранній строк – 5 вересня. Амплітуда коливань цього показника залежно від строку посіву становила 12 г, або 30 %.

УДК 631.526.32/.547.2:633.111"324"(4-15)

Самойлик М. О., здобувач ступеня доктора філософії, асистент кафедри генетики, селекції і насінництва

Лозінський М. В., к. с.-г. н., завідувач кафедри генетики, селекції і насінництва

Юрченко А. І., к. с.-г. н., асистент кафедри генетики, селекції і насінництва

Устинова Г. Л., доктор філософії, асистент кафедри генетики, селекції і насінництва

Філіцька О. О., здобувач ступеня доктора філософії, асистент кафедри генетики, селекції і насінництва

Білоцерківський національний аграрний університет

e-mail: yurchenko.anatolii@btsau.edu.ua

ВАРІАБЕЛЬНІСТЬ ДОВЖИНИ КОЛОСА СОРТІВ ПШЕНИЦІ (*TRITICUM AESTIVUM* L.) ОЗИМОЇ ЗАХІДНОЄВРОПЕЙСЬКОГО ЕКОТИПУ

Пшениця – одна із найбільш поширених культур у наш час, яка забезпечує населення продуктами харчування, а тваринництво – кормами. Це найбільш стратегічно важлива культура країн, які її вирощують.

Збільшення генетичного потенціалу пшениці м'якої озимої є одним із головних завдань селекціонерів. Урожайність є комплексним показником і визначається різними елементами продуктивності.

Деякі ознаки мають прямий вплив, а інші – відносний на кінцеву урожайність пшениці. До ознаки із непрямим впливом, зокрема, відносять і довжину колоса.

Колос є головним генеративним органом рослини. Він відіграє значну роль в житті рослини, зокрема, як стверджують вчені, не лише виконує захист репродуктивних органів, а також бере участь у фотосинтезі, а на останніх етапах формування та наливу зерна по ньому відбувається рух поживних речовин до зерна від стебла.

Довжина колоса досить тісно визначена генотипом сорту, в той же час може варіювати залежно від умов вирощування і відіграє важливу роль як маркерна ознака у практичній селекції за оцінки селекційного матеріалу. Отже, вивчення цієї ознаки у сучасних сортів різного селекційного походження, а також її варіювання залежно від умов року дозволить нам виділити кращі сорти з метою використання в існуючих та майбутніх селекційних програмах.

Наші дослідження виконували в умовах центрального Лісостепу, на базі НВЦ Білоцерківського НАУ. Згідно із загальноприйнятими методиками ми вивчали упродовж 2021–2023 рр. сорти західноєвропейського екотипу: Мулан, Актер, Фіделіус, Акратос у порівнянні із сортом-стандартом для цієї агрозони – Лісова пісня за важливою селекційною ознакою – довжиною колоса. Коефіцієнт варіації ознаки визначали за шкалою: $C_v \leq 6\%$ – слабка варіація, $6 < C_v \leq 11\%$ – помірна, $11 < C_v \leq 21\%$ – значна, $21 < C_v \leq 51\%$ – висока, $C_v > 51\%$ – дуже висока.

Результати досліджень показали, що найбільша довжина головного колоса, в середньому за три роки, сформувалася у сорту Акратос (10,5 см), найменша – у стандарту Лісова пісня (8,2 см) і Фіделіус (8,3 см). Сорти Мулан, Актер, Акратос, в середньому за роки дослідження формували довжину колоса достовірно більшу на 0,8 см, 1,8 см та 2,3 см, у порівнянні із сортом-стандартом.

Розмах мінливості довжини колоса визначили по досліді у межах від 1,0 см до 4,1 см. Виділено сорти із незначною мінливістю: Лісова пісня (1,4 см), Мулан (1,2 см) і Фіделіус (1,0 см). Середнє варіювання довжини колоса встановили у сорту Актер (3,4 см), а сильне – Акратос (4,1 см).

Слабку мінливість довжини колоса за коефіцієнта варіації 5,6 % визначили у сорту Фіделіус, помірну – у стандарті Лісова пісня (7,1 %) і сорту Мулан (6,1 %), а у решти сортів значну: Актер – 15,6 %, Акратос – 17,2 %.

Серед досліджуваних сортів західноєвропейського екотипу ми виділили сорт Мулан, з довжиною головного колоса на 0,8 см істотно більшою у порівнянні із стандартом та незначним коефіцієнтом варіації ознаки у контрастні 2021–2023 роки.